هدية
HADIYAH

د حج لنډه طريقه

المختصر في صفة الحج وأحكامه ومخالفاته

پښتو

بشتو

په ګڼو ژبو د اسلامي محتـــــوا ټولنــــه

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على نبينا محمد، وعلى آله وصحبه أجمعين.

أما بعد:

دا د حج د ادا کولو د طریقې په اړه یو لنډ پیغام دی، موږ هڅه کړې چې ډیرې هغه مسائل پکې بیان کړو چې حاجي ورته اړتیا لري.

موږ له الله جل جلاله څخه سوال کوو چې خاص د خپلې رضا لپاره یې وګرځوي او عامو مسلمانانو ته پرې ګټه ورسوي.

په ګڼو ژبو د اسلامي محتوا ټولنه

هدية
HADIYAH

لومړی: د عبادت د قبلېدو شرطونه

د الله تعالی په نزد عبادت په دوو شرطونو سره قبلیږي:

1 اخلاص

چې موخه ترې یوازې د الله تعالی رضا او د آخرت ثواب وي، **الله تعالی فرمایلي:**

"وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ"[1]

ژباړه: (حال دا چې دوی ته حکم نه و ورکړی شوی مګر په دې چې دوی دې د الله عبادت کوي، په داسې حال کې چې دین (عبادت) دغه (الله) لره خالص کوونکي وي).[1]

او رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي: ژباړه: «اعمال د نیتونو پربنسټ دي، او هر چا ته هغه څه ورکول کیږي چې څه یې نیت کړی وي». بخاري(۱)، او مسلم: (۱۹۰۷)، روایت کړی دی.

2 په وینا او عمل سره د نبي صلی الله علیه وسلم پیروي

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي: «چا چې زموږ په دین کې نوي شیان را پیدا کړل چې له هغې څخه نه وي، هغه مردود دي». بخاري (۲۶۹۷)، او مسلم (۱۷۱۸)، روایت کړی او مسلم په روایت کې (۱۷۱۸) دي. ژباړه: «که څوک داسې کوم کار وکړي چې زمونږ د دین امر پرې نه وي، هغه مردود دی».

---

۱. یعنې: هغه ته او د هغه عبادت ته رجوع کول، او له هغه پرته له تولو مخ اړول. د سعدي تفسیر (مخ ۵۳۸)

هدية
HADIYAH

د حـج لنـه طريقـه

لومړی: د میقاتونو احکام:

هدية
HADIYAH

1 **میقاتونه:** هغه ځایونه دي چې نبي صلی الله علیه وسلم د حج او عمرې کولو لپاره د احرام تړلو ځایونه ټاکلي دي.

2 **څوک چې د حج یا عمرې په نیت د دې میقاتونو څخه له یو نه تېرېږي،** نو پرې واجب دي چې احرام ترې وتړي، او له احرام پرته ترې تېریدل روا نه دي.

3 **څوک چې له دې میقاتونو څخه مکې ته نږدې وي: د هغه میقات د هغه خپل ځای دی؛** نو د حج او عمرې لپاره له هماغه ځای څخه احرام کوي.

4 **او د مکې خلک او څوک چې پکې استوګن دي:** د حج لپاره له مکې څخه احرام کوي، او د عمرې لپاره: له مکې څخه د باندې حِل ته وځي او احرام ترې کوي لکه: تنعیم او داسې نور.

5 **که څوک په الوتکه کې وي:** هغه وخت احرام تړي چې الوتکه د مېقات برابرۍ ته ورسېږي، نو میقات ته له رسېدو مخکې د احرام جامې چمتو کوي او اغوندي، او کله چې میقات ته ورسېږي سمدلاسه احرام کې د داخلیدو نیت کوي، دا ورته روا نه ده چې هوایي ډګر کې تر کوزیدو پورې احرام وځنډوي، هغه کولی شي میقات ته له رسېدو مخکې د تلبیې په ویلو سره د احتیاط له مخې تلبیه ووایي او احرام وکړي، لدې ویرې چې د تلبیې ویلو ځای ترې د طیارې د چټکتیا له امله تېر نه شي.

دویم: د مناسکو ډولونه
او د هغوی احکـــــــام

هدية
HADIYAH

مناسک په درې ډوله دي:

تمتع، إفراد او قِران.

1

تمتع د هغه چا لپاره غوره دی چې قرباني يې له ځان سره نه وي وړي، او تمتع دې ته وايي چې: د حج په مياشتو کې د عمرې احرام وکړي، طواف او سعي وکړي او بيا له احرام څخه ځان خلاص کړي، بيا په همغه کال کې د حج لپاره احرام وکړي.

2

او اِفراد دې ته وايي چې يوازې د حج لپاره احرام وکړي، کله چې مکې ته ورسيږي ورته سنت دي چې لومړی د قدوم طواف او بيا ورپسې سعي وکړي، خو سر به نه خريي او نه به يې کموي او له احرام څخه به ځان نه خلاصوي، بلکې تر هغه پورې به په احرام کې پاتې کيږي چې د اختر په ورځ د عقبې جمره وولي. او که چېرته يې د حج سعي د حج طواف ته وروسته کړه هم باک نه لري.

3

او قِران دې ته وايي چې د عمرې او حج لپاره يو احرام وکړي او ووايي: (لبيك اللهم عمرة وحجاً) (ای الله د عمرې او حج کولو اراده لرم).

او د قَارن عمل لکه د مُفرِد په څېر دی، پرته له دې چې په قارن قرباني شته او په مفرد نشته.

هدية
HADIYAH

دريم: د احرام طريقه او حكمونه

احرام کوونکی باید لاندې کړنې تر سره کړي:

1. **غسل:** د نارینه او ښځو لپاره سنت دی، حتی د حېض او نفاس لرونکو لپاره.

2. **خوشبوی لګول:** نارینه په سر او ږیره کې عود یا بل ډول خوشبویي کارولی شي، او له احرام وروسته یې په (بدن کې) د خشوبویي اثر پاتې کېدل زیان نلري، او د ښځو لپاره د خوشبویي استعمالول جواز نلري؛ ترڅو نامحرم نارینه یې بوی نه کړي.

3. **د احرام جامې اغوستل،** چې هغه د نارینه و لپاره لنګ او څادر دي، سنت دا ده چې سپینې پاکې او یا نوي وي،
او ښځه دې د احرام لپاره هر هغه څه واغوندي چې زړه یې غواړي، خو چې ډول او سنګار په کې نه وي، همدارنګه د نقاب او دستکشو اغوستلو څخه دې ډډه وکړي، او خپل مخ او لاسونه دې په بل څه سره پټ کړي.

4 **احرام تړل د لمانځه پسې مشروع دي**، که هغه فرض لمونځ وي یا نفل، خو دا کار واجب نه دی.

نو که چیرته یې عمره کوله: (لبیك اللهم عمرة) به وایي، او که یې حج کاوه او حج یې افراد و نو (لبیك اللهم حجاً) به وایي، او که حج یې قارن و نو: (لبیك اللهم عمرة وحجاً) به وایي.

که چیرته احرام کوونکی ویره ولري چې د مناسکو د بشپړولو په لار کې به ورته کوم خنډ پیدا شي، نو ورته روا دي چې مشروط نیت وکړي او ووایي: (وإن حبسني حابس فمحلي حيث حبستني) (که چیرته د کوم خنډ له امله بند پاتې شوم، نو له احرام څخه د خلاصیدو ځای به مې همغه وي چېرته چې بند پاتې شوم)، نو کله یې چې دا شرط ولګاوه او بیا ورته کوم خنډ پیدا شو چې له امله یې مناسک پوره نه کړای شول، نو له احرام څخه به ځان خلاص کړي او هیڅ شی پرې نشته.

5 **بیا به زیاته تلبیه وایي:** (لبیک اللهم لبیک، لبیک لا شریك لك لبیک، إن الحمد والنعمة لك والملك لا شریك لك)[٢] ، چې سړی به یې په لوړ غږ وایي او ښځینه یې هم د بیګانه سړیو په نه شتون کې په لوړ غږ ویلی شي،
د احرام کوونکي لپاره مناسب ده چې تلبیه ډیره تکرار کړي، په ځانګړې توګه کله چې حالات او وخت بدلون ومومي لکه په لوړ ځای ختل، یا په ځوړې ښکته کېدل، یا دا چې شپه راشي یا ورځ شي.

٢.د "لبیک" ویلو معنی دا ده چې، ای ربه! په وار وار ستا د امر تابع یم، او معنا یې داده چې بنده د خپل رب بلنه ومني او پیروي یې وکړي.
"إن الحمد والنعمة لك والملك " الحمد: په کمال او بشپړتیا سره د ستایل شوي ذات یادونه ده، نو کله چې دا الفاظ تکرار شي ثناء ویلو ته اوړي. (والنعمة) نعمت؛ هر هغه څه ته وایي چې الله تعالی پرې په خپل بنده لورینه کوي چې غوښتل شوی شی تر لاسه کړي او ناخوالي ترې چپې کړي او د (الملک) معنا دا ده چې: پادشاهي تا لره ده، ځکه یقینا چې حقیقي پادشاه یوازې الله دی، او د (لا شریک لک) معنا دا ده چې؛ ای الله! تا سره ستا په ځانګړو بشپړو صفتونو کې هیڅوک شریک نه دی چې له هغو صفتونو څخه په پادشاهی، خالقیت، د چارو تدبیر او الوهیت کې یووالی دی. په لنډه توګه له: مجموع فتاوی ورسائل العثيمين (٢٢/ ٩٦)

په عمره کې تلبیه ویل له احرام تړلو څخه د طواف تر پیلولو پورې روا ده، او په حج کې له احرام تړلو څخه تر دې پورې چې د اختر په ورځ د عقبې جمرې په ویشتلو پیل وکړي.

6 **پر محرم واجب** دي چې د احرام تر پایه له ممانعتونو څخه ځان وساتي.

هدية
HADIYAH

څلورم: د احرام ممـــانعتـــونه

هدية
HADIYAH

د احرام ممانعتونه په لاندې ډول دي

هدية
HADIYAH

1. د بدن له هر ځای څخه ویښتان خریل، کمول او یا ویستل.

2. د پښو یا لاسونو نوکان یا ځیني نوکان پرې کول.

3. سر د هغه څه سره پټول چې پرې نښتی وي لکه: خولی، دستمال، پګړی، یا په سر ځادر او رومال اچول، یا په کمپلي، کارتن یا بل داسي څه سره سر پټول چې موخه ترې د سر پټول وي. دا مانع یوازې د سړیو لپاره دی، پرته له ښځو څخه.

4. د بدن په اندازه منظمي جامې اغوستل؛ هغه چې خلک یې په عادي حالت کې اغوندي لکه: جوړې شوې جامې؛ کمیس او پرتوګ، جرابې او دستکشې. دا خاص د نارینه وو لپاره دي پرته له ښځینه وو؛ ځکه د ښځینه په حق کې یوازې:

- نقاب، برقع، یا هغه څه چې د مخ پټولو لپاره د نقاب په څېر استعمالیږي منع دي، او د بېګانه سړیو د شتون پر مهال باید ښځه خپل مخ پټ کړي اګر که پرده یې له مخ سره هم لګیږي؛ او دا ورته روا ندي چې بل څه د دې لپاره په سر کلک وتړي چې ځادر یې له سر سره ونه لګیږي؛ ځکه د دې کار د مشروعیت لپاره کوم دلیل نشته.

- دستکشې په لاسونو کول، او د بېګانه سړیو د شتون پر مهال پرې د لاسونو پټول واجب دي چې په عبایه (حجاب) کې یې دننه کړي.

5. په بدن او د احرام په جامو کې خوشبويي لګول.

6. د وچې ښکار وژل، یا یې له وژلو پرته ښکار کول.

7. د ځان او یا بل چا لپاره مرکه یا خواستګاري کول.

8. د نکاح تړون.

9. له جماع پرته نږدېوالی لکه: ښکلول، او په شهوت سره لمس کول.

10. جماع، یعني په شرمګاه کې کوروالی کول.

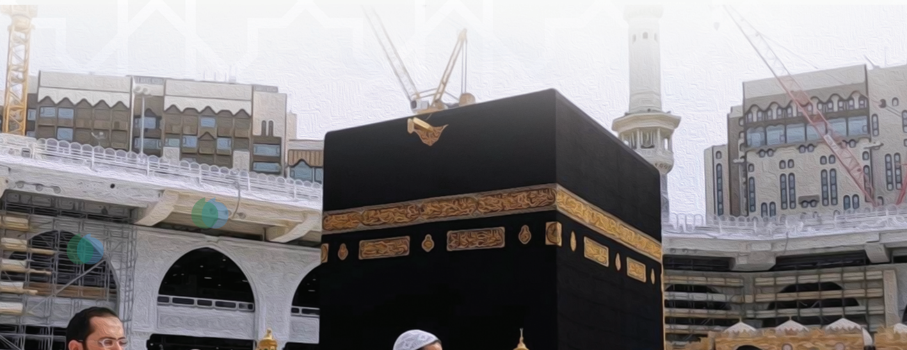

هدية
HADIYAH

پنځم: د طواف طریقه

1 کله چې مُحرم مسجد الحرام ته ننوځي، نو سنت دي چې ښۍ پښه مخکې کړي او د جوماتت ته د ننوتلو دعا ووايي، يو له هغو معتبرو روايتونو څخه چې پدې اړه روايت شوی دا دی چې ووايی: «اللهم افتح لي أبواب رحمتك»، «اي الله! زما لپاره د خپل د رحمت دروازې خلاصې کړه» دا دعا هر جومات ته د ننوتلو پر مهال ويل کيږي، او يوازې په حرم شريف پورې محدوده نه ده.

2 کله چې وغواړي طواف پيل کړي، نو تلبيه دي بنده کړي، او اضطباع دې وکړي، د اضطباع طريقه دا ده چې: سرۍ د خپل (څادر) منځنۍ برخه خپل ښي (تخرګ) لاندې تېره کړي، او دواړ پيڅکې په کينه اوږه راواړوي، کله چې طواف پای ته ورسوي، نو څادر دې بېرته معمول حالت ته راولي (څنګه چې له طواف څخه مخکې و)؛ څکه چې اضطباع يوازې د طواف پر مهال کيږي.

3 بيا به حجر الأسود ته لاړ شي او په ښي لاس سره به يې لمس او ښکل کړي، که ښکلول ورته ناشوني و، په لاس سره دې لمس کړي او لاس دې ښکل کړي، که چيرته يې په لاس لمسول ناشوني و، په يو بل څه سره دې يې لمس کړي لکه: امسا او يا بل څه او ښکل دې يې کړي، او که دا کار هم ناشونی و مخامخ دې ورته ودريږي او په لاس سره دې ورته اشاره وکړي او لاس دې نه ښکلوي، غوره دا ده چې تېل ماتېل جوړ نه کړي او خلک ازار نه کړي.

4 د حجر الأسود د لمسولو، يا ورته اشارې کولو پر مهال به (الله أكبر) وايي.

5 بيا به ښي لاس ته حرکت وکړي، چې کعبه شريفه يې چپ لاس ته راشي، کله چې يماني رکن ته ورسيږي هغه به له ښکلولو پرته لمس کړي، که دا کار ناشونی و بيروبار به نه جوړوي او نه به ورته اشاره کوي.

6. او د يماني ركن او حجر الأسود تر منځه به : (رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ) وايي، يعني (زمونږ ربه! مونږ ته په دنيا كي ښېګڼه (نيكمرغي، سلامتي، رزق) او په آخرت كي هم ښېګڼه (جنت، رحمت) راكړه، او مونږ د دوزخ له عذاب څخه وژغوره).

7. هر كله چي د حجر الاسود څخه تيرېږي، نو په خپل لاس به ورته اشاره كوي او (الله اكبر) به وايي.

8. او د طواف په پاتي چكرونو كي د خپلي خوښي اذكار وايي، دعاګاني او د قرآن كريم تلاوت كوي.

9. سنت دا دی چي يوازې په لومړيو دريو ګردشونو كي رمل وكړي، او رمل په چټكۍ سره لندو ګامونو اخېستلو ته وايي، او په نورو پاتي څلورو ګردشونو كي رمل نشته، بلكي عادی مزل پكي كوي.

10. كله يي چي طواف بشپړ كړ، مقام ابراهيم ته ورمخكي كيږی او دا آيت لولي: (وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى)، او (مونږ وويل:) له مقامِ ابراهيم نه ''لمونځ ځای'' جوړ كړئ، بيا كه شوني وه تر شا يي دوه ركعته لمونځ كوي، كه نه په هر ځای كي چي شوني وه هلته يي كوي چي، په لومړي ركعت كي له فاتحي وروسته: (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) او په دويم ركعت كي له فاتحي وروسته: (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) لولي.

شپږم: د سعې طريقه:

1 کله چې له طواف او دوه رکعته لمونځ کولو فارغ شو د سعی کولو ځای ته ورځي، کله چې د صفا (غونډۍ) ته نږدې شو: (إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ) لولي، یعني یقینا چې صفا او مروا د الله تعالی له نښو څخه دي. بیا وایي: "أبدأ بما بدأ الله به".یعني په هغه څه سره پیل کوم چې الله تعالی پرې کړی دی.

2 بیا صفا ته خیژي تر دې چې کعبه او یا د کعبې لوری وګوري، نو هغه لور ته مخ کوي، د الله تعالی یووالی، تکبیر کوي او وایي: «لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيء قدير، لا إله إلا الله وحده، أنجز وعده، ونصر عبده، وهزم الأحزاب وحده»، «له الله پرته بل معبود نشته، چې یوازې دی او هیڅ شریک نه لري، پاچاهي د هغه ده او ستاینه هغه لره ده، او هغه په هرڅه قادر دی، نشته بل معبود مګر یوازې یو الله دی، هغه خپله ژمنه پوره کړه، او د خپل بنده مرسته یې وکړه، او هغه یوازې احزابو ته ماتې ورکړه»، دغه ذکر درې ځلې تکراروي، او په منځ کې یې دعا کوي.

3 بیا له صفا څخه مروا ته پیدل راکوزیږي، نو کله چې شنې نښې ته ورسیږي، نارینه تر دویمې شنې نښې ته رسیدو پورې خپل تګ ګړندی کوي، بیا له هغې وروسته خپل عادي مزل ته راګرځي او د ښځو لپاره ګړندی تګ جواز نلري.

4 نو کله چې مروه ته ورسیږي هغه کارونه یې چې په صفا کې ترسره کړي و مروه کې یې هم ترسره کوي. (دویمه فقره).

5 بیا له مروه څخه صفا ته پیدل راکوزیږي، کله چې شنې نښې ته ورسیږي، نارینه خپل تګ ګړندی کوي تر دې چې دویمې نښې ته ورسیږي، بیا خپل عادي تګ کوي.

6. او همداسې چې اووه ګردشونه بشپړ شي، له صفا څخه مروه ته تګ یو ګردش او له مروه څخه صفا ته بل ګردش دی.

7. او په سعی کې یې چې هر ذکر، دعا، او د قرآن کریم تلاوت خوښ وي هغه کوي.

هدية
HADIYAH

اووم: د سر خریلو او لنډولو طریقه

هدية
HADIYAH

1 کله چې عمره کوونکی خپل طواف او سعی بشپړ کړي، نو که نارینه وي د سر خریيل او یا کمول پرې واجب دي، او سنت طریقه دا ده چې خریل یا کمول باید ټول سر ته شامل وي.

2 د سر خریل د لنډولو څخه غوره دي، مګر دا چې د حج وخت دومره نږدې وي چې د سر د وېښتانو د ودې لپاره بسنه نه کوي؛ نو بیا غوره ده چې وېښتان لنډ شي.

3 او ښځه د خپلو وېښتانو له څوکو څخه د ګوتې د یو بند په اندازه ویښتان لنډوي.

4 او چا چې د حج لپاره احرام کړی وي، نو که حج یې افراد یا قِران وي هغه به له ویښتانو څخه څه شی نه اخلی، مګر د اختر په ورځ؛ وروسته له دې چې د عقبې جمره وولي.

او پدې سره عمره کوونکي خپله عمره پای ته ورسوله، او همدا رنګه د تمتع حج لپاره عمره کوونکي د عمرې مناسک پای ته ورسول.

هدية
HADIYAH

د حـــج طريقه

هدية
HADIYAH

لومړی: په حج سره احرام تړل:

هدية
HADIYAH

1 د هغه چا لپاره چې د حج اراده يې کړې وي، سنت طريقه دا ده چې که دی په مکه کې وي او يا له ميقات دننه وي، نو د ترويې په ورځ (٨ د ذوالحجې) دې له خپل ځای څخه د ځاښت په وخت کې احرام وتړي، که نه نو په کوم ميقات چې تيريږي له هغه نه دی يې وتړي.

2 او د حج لپاره به په احرام کې هغه څه کوي چې د عمرې لپاره يې کړي وو لکه: غسل کول، خوشبوی لګول او لمونځ، نو د حج لپاره به د احرام نيت کوي او تلبيه به وايي، او د حج لپاره د تلبيې ويلو طريقه داسې ده لکه د عمرې لپاره، خو دلته به د : (لبيک عمرة) پر ځای: (لبيك حجاً) وايي.

3 که چيرته احرام کوونکی ويره ولري چې د مناسکو د بشپړولو په لار کې به ورته کوم خنډ پيدا شي، نو ورته روا دي چې مشروط نيت وکړي او ووايي: (وإن حبسني حابس فمحلي حيث حبستني) (که چيرته د کوم خنډ له امله بند پاتې شوم، نو له احرام څخه د خلاصيدو ځای به مې همغه وي چيرته چې بند پاتې شوم)، نو کله يې چې دا شرط ولګاوه او بيا ورته کوم خنډ پيدا شو چې له امله يې مناسک پوره نه کړای شول، نو له احرام څخه به ځان خلاص کړي او هيڅ شی پرې نشته.

4 بيا به دا تلبيه ډيره وايي: (لبيک اللهم لبيک، لبيک لا شريك لك لبيک، إن الحمد والنعمة لك والملك لا شريك لك) چې نارينه به يې په لوړ غږ وايي او ښځينه به يې هم په لوړ غږ وايي خو پدې شرط چې بيګانه سړي نه وي، د احرام کوونکي لپاره مناسب ده چې تلبيه ډيره تکرار کړي، په ځانګړې توګه کله چې حالات او وخت بدلون مومي، لکه په لوړ ځای پورته کيدل، يا ټيټ ځای ته کوزيدل، يا د شپې او ورځې تلل راتلل.

5. او له احرام تړلو څخه تلبیه ویل روا دي، تر دې چې د اختر په ورځ د عقبه جمرې ویشتلو ته ورسیږي.

6. پر محرم واجب دي چې د احرام په ممنوعه کارونو کې د احرام تر پایه ښکېل نه شي، ترڅو چې له احرام حلال شي.

هدية
HADIYAH

دويم: په منا کې شپه تېرول:

HADIYAH هدية

بيا په اتمه ورځ سنت طريقه دا ده چې منا ته لاړ شي؛

هلته د ماسپښين، مازديګر، ماښام، ماخوستن او سهار لمونځونه هر يو بېل بېل په خپل وخت کې قصر ادا کړي؛ ځکه چې رسول الله صلی الله عليه وسلم به په منا کې لمونځونه هر يو په خپل وخت کې قصر کول.

دریم: په عرفات ودریدل او په مزدلفه کې شپه تېرول:

1 **نو كله چې د نهمې ورځې - چې د عرفې ورځ ده - لمر راوخېږي،** له منا څخه عرفات ته روانېږي، نو که شونې وه په نمره کې تر زوال پورې تم کېږي، کنه باک نه لري؛ ځکه چې په نمره کې تم کېدل سنت دي.

2 کله چې زوال وشي نو **د ماسپښين او مازديګر لمونځونه دوه دوه رکعته کوي او د دواړو** وختونو لمونځونه سره په ماسپښين کې يو ځای کوي چې دې ته (جمع تقديم وايي)، لکه څرنګه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم کړي و.

3 بيا د لمانځه پسې ذکر، **دعا او الله تعالى ته د زارۍ کولو لپاره ځان فارغوي، قبلې ته مخ کوي،** لاسونه پورته کوي او د خپلې خوښې دعاګانې کوي.

4 او په دې لوی موقف کې به د رسول الله صلى الله عليه وسلم **دعا دا وه:** «لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير».«له الله پرته بل معبود نشته هغه يو دی شريک نه لري، د هغه لپاره پادشاهي ده او د هغه لپاره ستاينه ده، او هغه په هر څه قادر دی».

5 نو که چېرته ستړی شو او غوښتل يې چې له خپلو ملګرو سره ګټورې خبرې اترې وکړي، يا ګټور کتابونه ولولي، په ځانګړې توګه هغه چې د الله تعالى د سخاوتمندۍ او پراخو انعامونو سره تړاو لري؛ د دې لپاره چې په هغه ورځ يې د هيلمندۍ اړخ پياوړی شي نو ښه ده، بيا بيرته الله تعالى ته په زارۍ کولو او دعاګانو سره راګرځي، او کوښښ کوي چې د ورځې وروستۍ برخه د دعا لپاره فرصت وګڼي او ګټه ترې واخلي، ځکه چې غوره دعا د عرفې د ورځې دعا ده.

6 کله چې د عرفې د ورځې لمر ډوب شي، مزدلفې ته روانېږي.

7 کله چې مزدلفې ته ورسیده نو د ماښام لمونځ درې رکعته او د ماخوستن لمونځ دوه رکعته کوي؛ دواړه لمونځونه سره (په ماخوستن کې) یو ځای کوي.

8 او که چېرته یې ویره درلوده چې مزدلفې ته به له نیمې شپې وروسته ورسیږي، نو بیا لمونځ کوي، که څه هم مزدلفې ته له رسیدلو وړاندې وي، او ورته روا نه دي چې لمونځ له نیمې شپې بعد وخت ته وروسته کړي.

9 په مزدلفه کې شپه تیروي، کله چې رڼا شي د سهار لمونځ وخته له اذان او اقامت سره کوي.

10 بیا د مشعر الحرام په لور روانیږي، الله تعالی په یووالي سره یادوي، تکبیرونه وایي او د خپلې خوښې دعاګانې کوي، تر دې چې ښه رڼا شي، او که مشعر الحرام ته یې تلل نه کېدل، نو په خپل ځای کې دې دعا وکړي؛ رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي: «وقفت هاهنا وجمع كلها موقف»، (زه دلته ودرېدم او ټوله مزدلفه د ودرېدلو لپاره ځای دی) دا په داسې حال کې چې قبلې ته به یې مخ کړی وي او د ذکر او دعا لپاره به یې لاسونه پورته کړي وي.

څلورم: د اختر د ورځې کارونه:

هدية
HADIYAH

1 **کله چې ښه رڼايي ولګيږي**، نو د لمر ختو نه مخکې له مزدلفې څخه منا ته روانيږي، او په وادي محسر نومي ځای کې (چې يو خوړ دی) ګړندی کيږي.

2 **کله چې منا ته ورسيږي د عقبې جمره په اوو کانو پرلپسې ولي**، دا تر ټولو وروستۍ جمره ده چې مکې مکرمې ته نږدې ده، هر يو کاڼی بايد د خرما د زړي په اندازه وي تقريبا، او د هر کاڼي سره الله اکبر وايي.

3 بيا که شوني وه **خپله قرباني حلالوي**.

4 **بيا نارينه خپل ويښتان خروي يا يې لنډوي او** خرول غوره دي، او د **ښځو** لپاره د ويښتانو خرييل نشته، هغوی يوازې د وېښتانو څوکې اخلي.

5 **نو کله يې چې جمره وويشته، ويښتان يې وخريل**، لومړی تحلل ورته حاصل شو چې پدې سره ورته له ښځې پرته نور هر څه حلاليږي.

6 بيا د افاضې د طواف لپاره مکې مکرمې ته ځي، **نو طواف کوي او بيا يې که حج تمتع و، نو د حج لپاره سعي کوي**، او که مفرِد يا قارِن و او د قدوم له طواف نه وروسته يې سعي نه وه کړې، نو سعي کوي، او کولی شي چې طواف او سعي شپې ته يا دويمې ورځې ته وروسته کړي، چې هر ډول ورته اسان وو.

پنځم: د تشریق د ورځو اعمال

HADIYAH هدية

1 **کله یې چې جمره وویشته،** طواف او سعی یې وکړه، نو په پوره توګه ورته تحلل حاصلیږي، آن د خپلې ښځې سره یو ځای کېدل ورته روا کیږي.

2 **بیا منا ته ګرځي، هلته یوولسمه، دولسمه او دریارلسمه شپه تېروي؛** دیارلسمه شپه د هغه چا لپاره ده چې تر پایه د پاتې کېدلو اراده ولري.

3 **او درې واړه جمره** به له زوال څخه وروسته ولي.

4 **په یوولسمه ورځ** لومړۍ جمره په اوو کانو پرلپسې ولي - هغه چې له مکې څخه تر ټولو لرې او خَیف جوماتِ ته نږدې ده - **له هر کاڼي سره تکبیر وایي. بیا لږ مخکې ځي او د خپلې خوښې اوږ**ده دعا کوي، که د اوږد وخت لپاره ورته ودرېدل او دعا کول سخت و، کولی شي د لږ وخت لپاره تم شي او آسانه دعا وکړي تر څو سنت طریقه پر ځای شي.

5 بیا په همدې ډول **منځنۍ جمره ولي** او وروسته ترې دعا کوي.

6 **بیا د عقبې جمره ولي،** خو وروسته ترې دعا نه کوي او روانیږي.

7 **بيا په دولسمه ورځ هم لکه د يوولسمې ورځې په څېر جمرې ولي؛** نو کله يې چې د جمرو ويشتل بشپړ کړل، کولی شي بيړه وکړي او له منا څخه ووځي.

8 **او که يې غوښتل چې تاخير وکړي، او تاخير کول غوره دي،** نو **ديارلسمه شپه تيروي،** درې واړه جمرې له زوال نه وروسته لکه د تېرو ورځو په څېر ولي.

9 **او ديارلسمې ورځې ته پاتې کېدل (تأخير) واجب نه دی،** مګر دا چې د دولسمې ورځې لمر پرې په منا کې ډوب شي، نو بيا پرې تأخير لازمي دی، چې بايد پاتې شي او په ديارلسمه ورځ له زوال نه وروسته درې واړه جمرې وولي.

10 **خو که د ده له اختيار نه پرته پرې دوولسمې ورځې لمر په منی کې ډوب شو ،** د بېلګې په توګه چې روان شوی وي، موټر کې سپور شوی وي، خو د موټرو د بيروبار او يا بل څه له امله پرې ناوخته شي؛ **نو بيا اړين ندی چې پاتې شي؛** ځکه چې تر لمر ډوبېدو يې ځنډېدل بې اختياره و.

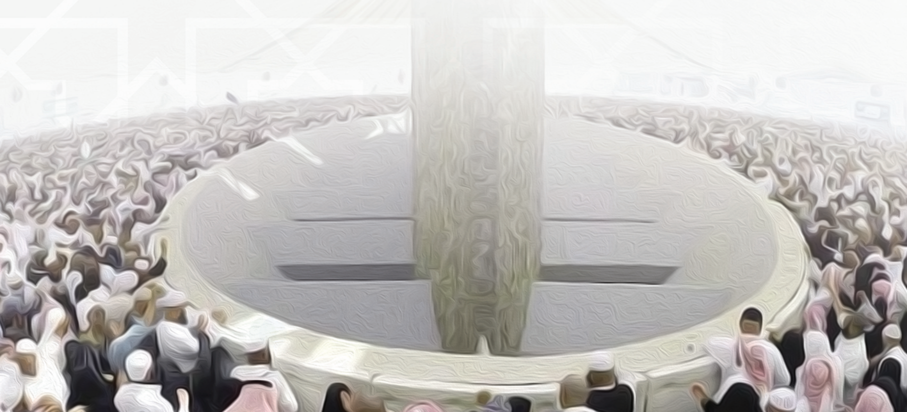

شپږم: طواف الوداع:

هدية
HADIYAH

1 کله یې چې له مکې څخه خپل هېواد ته د وتلو اراده وکړه نو له طواف الوداع پرته به له مکې څخه نه وځي.

2 مګر هغه ښځې چې حیض یا نفاس ولري، پر هغوی طواف الوداع نشته، او نه ښایي چې د مسجد الحرام په دروازو کې د مخه ښې لپاره ودریږي؛ ځکه چې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابت ندي.

3 او کله چې غواړي سفر وکړي نو طواف الوداع دې د بیت الله شریف سره خپل وروستی کار وګرځوي.

4 که چیرته له طواف الوداع نه وروسته - خپلو ملګرو ته د انتظار، یا سامان بارولو، یا په لار کې سودا اخېستلو له امله - پاتې شو باک نه لري او طواف به بیا نه کوي، مګر دا چې د سفر د وروسته کولو اراده ولري، بیا دې د بېلګې په توګه خپل سفر د ورځې پای ته وروسته کړي، او اړین دی چې بیا د مخه ښې طواف وکړي تر څو یې وروستی دیدار د بیت الله سره وشي.

هدية
HADIYAH

موسوعة ضيوف الرحمن

مواد منتقاة للحجاج والمعتمرين و الزوار بلغات العالم